

Divoké sny jedovatého staříka

Jaroslav Salák
SOŠ MP Jihlava

Z historie

Podle sociologických výzkumů je za nejstarší povolání považováno povolání sociálních pracovníků z E 55. Zapomíná se, že stejně prastaré je učitelství, které díky jakési mlhavé úctě existuje také tisíce let. Za tuto dobu vešlo do dějin šest vynikajících učitelů: Platon, Aristoteles, Jan Amos Komenský, Jaroslav Žák, Igor Hnízdo a vzhledem k vrozené skromnosti se nemohu jmenovat.

Výzkumy dále naznačují, že úroveň školství klesá. (*Titanic*) Asi je na tom něco pravdy, když uvážíme, že dva posledně jmenovaní nejsou tak všeobecně uznáváni a ctěni jako Platon.

Staří Řekové školy měli. Většinou to byly zchátralé zbořeniny, kde učitelům dávali vypít pohár bolehlavu. Tehdy neexistoval ČMOS pracovníků školství. Školy měli i Římané, měli vtom tak trochu zmatek, proto učitelům říkali „magister“ a žákům „discipulus“. Bylo to nakonec jedno, protože práci obou stejně zastávali otroci. V bibli se o škole nepíše. Tehdy znali krutější způsoby, jak si navzájem otravovat život.

Po zavedení povinné školní docházky se školy přiřadily k věznicím a ústavům pro choromyslné jako místům, kam jsou občané posíláni proti své vůli.

První školy u nás byly boudy vybavené jen nejnutnějším zařízením. Proto se i dnešním moderním vzdělávacím ústavům říká bouda. Asi proto, že jsou také skromně vybavené jen nejnutnějším zařízením. Do některých také pěkně táhne. Proslýchá se, že na půdorysu (oblíbený termín pana premiéra) škrtů – tupých, či ostrých, MŠ uvažuje o znovuzavedení římského systému. Ale jako většině toho, co se ve školství proslýchá, nemusíte těmto zvěstem věnovat zvláštní pozornost.

Za „starých dobrých časů“ se mohl stát učitelem téměř každý, pokud byl schopen:

- a) umět se podepsat
- b) udržet se na nohou (*kreatury*)

Jiná verze tvrdí, že učitelem mohl být každý, kdo udržel moč a tužku – to se ale zdá být přehnané.

Školské reformy

Jen velmi bohatý nebo velmi hloupý stát si může dovolit permanentní školské reformy. Chaos je kolébkou pro nové a nové reformy. Místo abychom se věnovali výuce věnujeme se reformám.

Staré dobré časy jednotných osnov byly vystřídány časem průzkumnických metod a tvořivostí učitelů při sepisování ŠVPček. (*holubi*). Přežili jsme INDOŠ (*osobní počítač*).

Se změnou pravidel financování škol začal boj o žáka (*Karkulka*), projektománie, (*projekty*) portfolimánie a autoevaluace. Stále více se začala objevovat slovní spojení ze „žičkovské angličtiny“, např.: „zvyšování profesionality“, (*Švejk*) dobrý a špatný učitel, (*každé dítě*) učitelství je poslání, (*zapálený učitel*) atd., atd. Těmito slovními spojeními se ohání čím dál více lidí – zvláště z nepřehledné řady rychle obměňovaných ministrů. Nikdo neví, co se tím myslí.

Možná vysvětlení zvyšování profesionality:

- a) učitelé nosí kravatu a chodí včas
- b) učitelé dělají, co se jim řekne, a nestávkují, ani neodcházejí (*kat*)
- c) učitelé pracují mnohem více za stejné peníze (*nula*)
- d) učitelé nejsou tak často nemocní
- e) učitelé se zúčastní více a více nudných školení
- f) učitelům se nějakým záhadným způsobem podaří zvýšit inteligenci svých žáků. (*věrozvěsti*)

Hlavním cílem dalšího vzdělávání bylo osvojení čtyř základních pedagogických dovedností:

- jak dostat děti do třídy
- jak udržet děti ve třídě
- jak dostat děti ze třídy
- co s dětmi, když jsou ve třídě

ad 1)

Jako velmi účinná se jevila metoda bývalého kolegy Františka J. Ten před vyučováním každého ze svých dvanácti žáků obdaroval jednou Partyzánkou. (pro mladší generaci: Krabička těchto cigaret bez filtru po 10 kusech stála 1,60 Kč). Nové pojetí výchovně vzdělávací práce z roku 1973 zrušilo vnější diferenciaci, ale jako projev uznání metody se učebně, kde František se svými žáky působil, začalo říkat „cikánka“.

ad 2)

Závisí na kreativitě učitele, na vratné lahve v supermarketech už dávno existují automaty a systém vzdělávání dětí v obýváku zatím nebyl uzákoněn. A tak jsme začali zavádět nové vyučovací předměty. (*matematika*)

ad 3)

Rychlé opuštění třídy – skokem z okna – předvedl svým žákům pan Imrich G. Jeho výkon byl po zásluze odměněn a pan Imrich G byl povýšen na ředitele. Kdyby některý z mladších kolegů chtěl udělat stejný kariérní skok, tak zvolte pokud možno učebnu v přízemí a před skokem zkontrolujte, kam se chystáte dopadnout.

ad 4)

Možností je velmi mnoho, pokud se jim podaří usnout, tak je nebuďte. V takto získaném čase můžete nabrat síly na přestávkový dozor na chodbě, či přestávkovém dvoře. (*spící*)

„Můj čas je pohopouhé prozatím...“

Čas mezi projekty, nejrůznějšími druhy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ubíhal tak rychle, že si člověk ani neuvědomí, že je již důchodce (*certifikát*) a je zaskočen, když mu nadřizený u oběda mezi polévkou a hrachovou kaší sdělí, že s ním pro příští školní rok nepočítá. (*na konci kariéry*).

Možná jsem nezapadal do skupiny reformních pedagogů, kteří pomalu vycházejí z módy a vymýšlí např. novou psací abecedu a snaží se zachránit „století dítěte“. Ale ani do skupiny reformátorů, kteří volají po opětovném začlenění žáků a studentů do pracovního procesu.

Jedni sní o školské idyle solidárního společenství, druzí prosazují znalostní testy, nemají dost konkurence, žebříčků, evaluací, kurzů orientovaných na výkonnost. Vše

s cílem vychovat produkty vzdělávacího procesu, kteří budou flexibilní, mobilní a týmově svázané klony. (*fit*)

Myšlení je nahrazeno počítáním pořadí v nějakém žebříčku – PISA, státní maturity, testování žáků základních škol. Vzdělávací cíle se nahradí jedním cílem: uspět v Před a po testu zachvátí všechny hysterie, nikdo se necítí viníkem špatných výsledků, jen všichni ostatní udělali všechno špatně. Každý ví, jako to zlepšit. Stoprocentně se ukáže, že jsou u nás všichni experty na vzdělávání. (*perspektivy*)

Konec kariéry to zdaleka nebyl. Splnilo se mi přání, mít na fyziku dvanáct žáků, jako mají kolegyně angličtinářky. Navíc jsem se konečně stal učitelem „ národů“ (*učitel*)

P.S.

Pedagogika je jako společenský tanec – stále se pohybujete v rytmu někoho jiného a obvykle se točíte pořád dokola.

Literatura:

- [1] Příruční kniha říšských a zemských zákonů, nařízení a předpisů v záležitostech školství obecného, Brno 1901
- [2] Ladislav Fryček: Počtářství na českých školách měšťanských v úlohách, Kutná Hora 1910
- [3] Konrad Paul Liessmann: Teorie nevzdělanosti, Academia 2009
- [4] Milan Pol: Škola v proměnách, Brno 2006
- [5] Emil Calda: Pedagogické zásady a termíny, Prometheus 2005
- [6] M. Kocmánek, L. Králík: Vonásek k tabuli, ČMOS 1998
- [7] I. Volf, P. Špína: Kalendář matematiků, MAFY 1998
- [8] Spůsobové básnictví a jejich literarura, Praha 1878